

1970'lerin başında yaşanan petrol krizi sonrasında nükleer enerji dünya çapında çözüm olarak görülmüş, pek çok hükümet nükleer enerjiye yönelmiştir. O dönemde, nükleer enerjinin ilerleyen yıllarda hızla yaygınlaşacağı ve dünya enerji talebinin önemli bir bölümünü karşılayacağı öngörülmekteydi. Başta 1979 Three Mile Island ve 1986 Çernobil kazaları olmak üzere yaşanan felaketler bu öngörünün gerçekleşmemesine sebep olmuş ve nükleer enerji tahmin edilen rolü almamıştır. Bugün dünyada 433 nükleer reaktör vardır ve 65 yeni reaktör inşa halindedir. Nükleer santrallerin toplam ticari birincil enerji kaynakları içinde payı % 5,5 toplam elektrik enerjisi üretiminde ise %13'tür.

11 Mart 2011 Tohoku depremi ve ardından gelen tsunami sonrası başlayan ve halen sürmekte olan, Fukushima I. Nükleer Santrali'nden atmosfere radyoaktif madde yayılmasıyla, bugün dünya genelinde nükleer enerjiyi yeniden tartışıyoruz. Kazada santraldeki 6 reaktörden 4'ü hasar görmüş, kazadan sonra yaklaşık 100 bin kişi evinden olmuştur.

20 km yarıçapında bir alan halka yasaklanırken, 10 yıl içinde temizlik çalışmalarına 250 milyar dolar harcanması beklenmektedir. Fukushima sonrası dünyada nükleer santral yatırımları bir kez daha sekteye uğramış, İspanya, Almanya, İsviçre, Belçika, Meksika ve Tayvan gibi ülkeler ardi ardına santrallerini kapatma programlarını açıklamaya başlamışlardır.

İtalya halkı Haziran 2011'de yapılan halk oylamasında nükleere hayır demiştir. Tüm dünyada nükleerden vazgeçme eğilimi ortaya çıkmışken, Türkiye nükleer santrale yönelmektedir. Felaketi bizzat yaşayan Japonya Liberal Demokrat Parti Milletvekili Taro Kono sempozyumda nükleer endüstrinin çürümüşlüğüne ortaya koymuş, Fukushima felaketinin ardından oluşanzararın boyutunun kesin olarak bilinmediğini anlatmıştır. Taro Kono 11 Mart'ta yaşanan felaket öncesinde Japonya halkının büyük ölçüde nükleeri desteklediğini ancak sonrasında bunun değişerek halkın %80'inin nükleere karşı çıkmaya başladığını belirtmiştir.

Nükleer endüstrinin kirliliğinin siyasilerden kamu çalışanlarına, üniversite hocalarından medyaya varıncaya kadar yayıldığını anlatan Taro Kono, Japonya gibi deprem bölgesinde olan Türkiye'yi de nükleer santral yapmaması konusunda uyarmıştır. Sempozyumda ele alınan bir diğer konu olan enerji verimliliği, ülke ve dünya enerji kaynaklarının, ekonomik ve verimli kullanılması, çevreye olan yıkıcı etkisinin azaltılması, açılardan hayati öneme sahiptir. Enerji verimliliği politikalarının, sürdürülebilir bir enerji için çok önemli olduğu tüm dünyada kabul edilmekte bu konuyla ilgili yaptırım ve çalışmalar gittikçe artmaktadır. Enerjinin üretimi ve tüketiminin çevreye olan etkisi küresel sonuçlar doğurmaktadır. Bu sebeple bu konu küresel bir boyuta sahiptir ve uluslararası anlaşmaların esaslarından biri haline gelmiştir. Enerjinin küresel yapısının sonucu olarak enerji yoğun sektörlerin merkez ülkelerden, çevre ülkelere doğru kaydırılması da konunun bir diğer boyutudur. Ancak merkezi ve kamusal bir planlamayla hayata geçirilebilecek olan enerji verimliliği, sanayileşme ve teknoloji politikalarıyla da ayrılmaz bir bütündür. Fosil kaynak rezervlerindeki azalma, fosil kaynakların sonsuz olmadığı gerçeği ve kullanımının ekolojik etkileri yenilenebilir enerji kaynaklarının önemini artırmaktadır. Yenilenebilir enerji kaynaklarının önemi ve teknolojik gelişmeler sempozyumda ele alınarak mevcut durum ve sorunlar değerlendirilmiştir. Güneş, rüzgar, jeotermal gibi yenilenebilir enerji kaynaklarının dünyada ve Türkiye'deki potansiyelinin karşılaştırılması olarak ortaya konduğu bildirilerde bu kaynakların değerlendirilmesinin

çevresel ekonomik ve enerji üretimimizin çeşitlendirilmesi bakımlarından önemi vurgulanmıştır.

Türkiye'nin gündemine son zamanlarda sıklıkla düzenlenen protestolarla gündeme gelen Hidroelektrik Santraller elektrik üretiminde ciddi bir öneme sahiptir. Ancak özel sektör tarafından yapılan küçük HES'lerin kurulduğu bölgedeki yerel ekonomik ve çevresel özellikleri göz ardı ediyor olması ciddi sorunlar yaratmaktadır. 4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanun ve devamındaki yönetmelikle, özel ya da tüzel olarak bir çok kişi herhangi bir su üzerinde belirlediği noktadan suyu alıp bir başka noktaya aktararak enerji üretimine ilişkin fizibilite raporu çalışmalarına başlamışlardır. Bu yasadan sonra Türkiye genelinde kurulan 1215 santralin tamamı özel sektör tarafından geliştirilmiştir. Bu HES'lerin Kurulu güçleri 5 bin 300 megavatır ve yeni yayımlanan lisanssız elektrik üretimine ilişkin yönetmelikle birlikte en az 10 bin HES'in planlanması beklenmektedir. EİE ve DSİ Genel Müdürleri'nin "Su yapılarının Mühendislik Hidrolojisi Çalışmaları" normunda 20 yıllık süreci kapsayan akım ölçüm değerlerine gerek olduğu belirtilmektedir. Ancak 4628 den sonra ortaya konan projeler için bu normun kullanıldığını söyleyebilmek mümkün değildir. Bazı tesislerin doğal doku ile uyumlu olmayan yapılar imal ettiği, özellikle 'balık geçitlerinin' sadece yasak savma amacıyla yapıldığı, can suyu kontrolü için yapılan ölçüm tesislerinin yeterli olmadığı görülmektedir. Plansız, kamu yararı alanı açısından uzak, yalnızca kâr güdüsüyle yönlendirilen HES'ler doğal çevre tahribatına yol açan, verimsiz yatırımlara dönüşmektedir.

TMMOB Türkiye 8. Enerji Sempozyumu "Küresel Enerji Politikaları ve Türkiye'de sunulan bildirimler, yapılan tartışma ve panellerden ortaya çıkan sonuç ve öneriler şunlardır:

- *Uluslararası sermaye küresel ölçekli enerji
- *Ulusal enerji politikaları merkezi ve kamusal bir planlamayla belirlenmeli, ülkenin enerji potansiyeli net bir biçimde ortaya konmalı ve bu potansiyelin kullanılmasına yönelik yol haritaları çıkarılarak gerekli hukuki, teknolojik ve finansal düzenlemeler kamu eliyle yapılmalıdır.
- *Enerjide arz güvenliği, piyasa çıkarlarına göre ortaya çıkan ihtiyaçlar doğrultusunda değil, sürdürülebilir, ucuz, temiz ve güvenli bir enerji temininin bir kamu görevi olduğu bilinciyle sağlanmalıdır.
- *Neoliberal politikaların yarattığı tahribat göz önüne alınarak enerji özelleştirme uygulamalarına derhal son verilmelidir.
- *Enerji üretiminde yerli ve yenilenebilir enerji kaynakları öncelikli olmalı, ARGE çalışmaları ve yerli yatırımlara devlet teşviki verilmelidir.
- *Ülkemizin enerjide artan dışa bağımlılığı azaltılmalıdır.
- *Enerjinin verimli ve etkin kullanımına yönelik projeler desteklenmeli, toplumsal bilinç oluşturmak için ilköğretimden başlayan eğitim programları hazırlanmalı, enerjinin verimsiz kullanımına karşı yaptırımlar uygulanmalıdır.
- *Enerjide toplumsal yaşamı, ekolojiyi ve kültür varlıklarını gözeterek politikalar geliştirilmelidir.
- *Ülkemizin enerjide dışa bağımlılığını perçinleyecek olan nükleer santral anlaşmalarından derhal vazgeçilmeli, nükleer enerji konusu atık, güvenlik, kamu yararı gibi boyutlarıyla tekrar ele alınıp değerlendirilmeli, alternatif enerji kaynakları göz önüne alınmalıdır.

Enerjinin temel bir insan hakkı olduğunun bilinciyle düzenlenmiş olan TMMOB 8. Enerji Sempozyumu'nda ortaya çıkan önerilerin enerji alanındaki tartışmalara katkı sunmasını diliyoruz.

Kamuoyuna saygıyla duyurulur.

TMMOB 8. Enerji Sempozyumu
Düzenleme Kurulu